

להבות אש קודש

לקט מתורתם של קדושי ושרידי השואה

פרשת נצבים

לקראת התפללות של סליחות וימים נוראים

עשה עמי אות לטובה

עפ"י מה ששמעתי מהרב הקדוש מוויטבסק זי"ע [פרי הארץ].

בתחילה ביקש יעזרהו הקב"ה להתפלל תפלה אחת בדביקות ובשלימות כראוי, ולזקנתו ראה כי הרבה לבקש בכך, וביקש שלפחות ברכה אחת יזכה לומר כראוי, ולבסוף ביקש שעל כל פנים אות אחת יזכה לומר כראוי.

ומה נענה אבתרייהו?

אנו מבקשים – שהאות החיא יעשה עמנו ה' לטובה

עפ"י הרב אליעזר יעקב רוזניץ¹ הי"ד קול יעקב דרשות

¹ הרב אליעזר יעקב בן הרב משה צבי רוזניץ, נולד בסביבות שנת תרל"ז בפעטראוואסעלא, והיה חסיד מופלג, תלמיד חכם מלא וגדוש, שבדק עד להפליא בצדיקי דורו, וביחוד באדמו"ר יששכר דב רוקח מבעלז. בעודו ילד התייתם מאביו. למד בסאטמר בישיבת רבי יהודה גרינוולד, מחבר שו"ת זכרון יהודה (ראה תשובת רבו אליו ה"זכרון יהודה", ב, ס"קצ"ב), שאהב אותו כבן והעריך אותו מאוד כאחד מבחירי תלמידיו. הוא עסק במסחר לפרנסתו ושימש דיין, מגיד מישרים וראש ישיבת בקהילת זענטא (סנטה, בהונגריה, ממלחת העולם הראשונה ביגוסלביה, וכיום בצפון סרביה) ורב בעיירה קניזשא, הסמוכה לזענטא.

הוא נהג להתדפק על בתי נדיבים על מנת לאסוף את כל הדרוש עבור הנוקקים, בעוד שהוא מסתפק במועט וחי בצניעות רבה. במשך ארבעים וחמש שנה העמיד תלמידים ולימד דעת את העם. הוא נהג לדרוש בכל שבת לפני תפילת מנחה. בקיץ היה דורש על פרקי אבות ובחורף על פסוקי תהלים. בנוסף נשא דרשות במועדים, הספיד את גדולי ישראל שנפטרו ועורר רחמים על בני ישראל שהיו נתונים בצרה ברוסיה.

בדרשותיו הרבה להשתמש במשלים ובמליצות. במוקד דרשותיו עמדה הדאגה לחינוך הבנים והבנות, והרחקתם מדרכים מסוכנות ודעות נפסדות. הוא היה רגיל לומר שעכשיו חסרים לנו המזבח והקרבתו, שהיו עיקר העבודה במקדש, ואף על פי כן יכול כל אחד לקיים זה בעצמו בהדרכת בניו ובני ביתו. וביאר את הפסוק "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש", שכל אחד יכול להיות כהן ולהקריב קרבן על ידי שידריך בניו בדרך ה' במסירות נפש, "זה קרבן האמיתי לעמוד נגד כל מאורעות וניסיונות הזמן".

לאחר כיבוש יוגוסלביה בידי מדינות הציר וסיפוחה להונגריה, החלה רדיפת היהודים. יהודים מסנטה נשלחו לעבודות כפייה בהונגריה ובאוקראינה. לאחר הפלישה הגרמנית להונגריה בשנת תש"ד נעצרו יהודי העיר ונשלחו למחנה ההשמדה אושוויץ, וביניהם הרב אליעזר יעקב רוזניץ, שנרצח בי"ח בתמוז תש"ד, עם רוב משפחתו.

הרב השאיר אחריו חיבורים רבים בכל מקצועות התורה: דברי אגדה, חידושים בסוגיות הש"ס, תקנות עגונות, חידושים על התורה ומועדים, חיבור על הגדה של פסח, ביאור על תהלים, ספר על החסידות וההנהגות של גדולי הצדיקים ועוד. חלק מכתביו אבדו בשואה, וממה שנשאר יצאו לאור ספר קול יעקב על התורה ודרשות (תשכ"ו), תשמ"ז, חידושים בסוגיות הש"ס (תשל"ו), תשמ"ב-תשמ"ה ועל ספר תהלים (תשנ"ו). דרשותיו מלאי יראת שמים והתעוררות לעבודת ה' ולימוד תורתו. בדרשותיו הביא תורות ששמע מאדמו"ר בעלז, כך שהרבה מאמרות קודשם נשתמרו על ידו. תולדותיו הובאו בראש ספר קול יעקב על התורה ודרשות (תשכ"ו). בנו של המחבר, הרב אברהם חיים הוא שהוציא לאור את ספרי אביו.

פרשת נצבים

ההתייחסות לפני ה' בסוף השנה – הנחמה ה'אבודה' מהתוכחה²

בשׁו"ת הרדב"ז³ (ח"ב תשס"ט) נשאל מדוע לא נכתבו דברי נחמה בקללות של 'זיהיה כי תבוא' כפי שנכתבה נחמה בסוף התוכחה שבפרשת בחוקותי? השיב ג' תשובות, האחת שבספר הזהר עצמו שאלו זאת כבר⁴ לרדב"ז עצמו נראה לומר שבכל דברי התוכחה מוזכר שם ה' בשם הוי"ה הוא שם הרחמים, השלישי מוסיף הרדב"ז שפרשת נצבים הינה קשורה והמשכה של פרשת כי תבוא ובלשוננו: והכי משמע מדכתיב (דברים כ"ט י"א) לְעִבְרָךְ בְּכִרְיִית ה' אֱלֹקֶיךָ וּבְאֵלֶיךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ פָּרַת עִמָּךְ הַיּוֹם, והרי יש בסופה נחמות דכתיב (דברים ל' ב'-ג') וְשִׁבְתָּ עֲדִידָה אֱלֹקֶיךָ... וְשִׁבְתָּ ה' אֱלֹקֶיךָ אֶת־שִׁבְתְּךָ וְרַחֲמֶיךָ וְשִׁבְתָּ מִכָּל־הָעֲפֹמִים אֲשֶׁר הִפִּיצָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה. עד סוף הפרשה כולה נחמה, והרי זה נכון. ע"כ עפ"י הרדב"ז.

ידוע כי פרשת נצבים היא הפרשה האחרונה החותמת את השנה ורמזו אֲתֶם נִצָּבִים הַיּוֹם בְּלָכֶם לִפְנֵי ה' אֱלֹקֵיכֶם, היום זה ראש השנה (זהר פינחס רל"א ע"א, ובספר החסידות באר מים חיים בפרשתנו סמך את ה'היום' לפרשת נצבים). א"כ נאמר ברעדה ובכבושת פנים על דרך הדרוש. אתם נצבים היום – כולנו שנצבים היום בשבת האחרונה של השנה, זכינו בעוד שנת חיים! אין לנו נחמה גדולה מזו – עצם מתנת החיים אותה קבלנו בחסד ה' יתברך ובטובו.

כשהצעתי את הדברים לפני הרב אברהם קופרמן שליט"א הוסיף כי הפסוק הוא (דברים כ"ט ט') אֲתֶם נִצָּבִים הַיּוֹם בְּלָכֶם לִפְנֵי ה' אֱלֹקֵיכֶם, אם כן אנו נצבים בחיים לא כשאר משפחות האדמה, או בבחמות, אלא בקומה נוספת של לפני ה'!

גליון זה שעוסק בקדושי עליון ששירת חייהם ותורתם נקטעה ועלתה בלחכות, ישמש להם המשך שירת חיים, ולנו העוסקים, לומדים וחיים חיי תורה איש על מחנהו ואיש דגלו, זה קרבן התורה התמידי על המתנה היקרה מכל לה זכינו, ומאחלים ומתפללים שהשנה הנכנסת ובאה עלינו ועל כל ישראל לטובה, תהא שנת חיים שתהא כולה חיי תורה מלאים ונוכח לתשובה שלימה וגאולה שלימה מתוך בריאות שלימה.

ראשיכם שבטיכם, חוטב עציך, שואב מימין כולם שייכים בכל יהודי

בכתבי הרמ"מ לרב משה מידנר זצוק"ל מביא בפרשתנו וזל"ה ק:

בשם מרן יסוד העבודה (רבי אברהם מסלונים) זיע"א: אלו העשר מדרגות שייכות בכל איש מישראל:

בעת שזוכה לשוב הדעת הנכון, הוא בבחינת 'ראשיכם'. בעת שעומד בקשרי מלחמת היצר ואפילו אין לו מה ולב להבין ולהרגיש, רק שקבוע בלבו כי זה הדבר אסור ומנוגד ולרצון ה' יתברך, הרי הוא אז בבחינת 'שוטריכם' היינו שומר החוק שלא יעשו מה שאסר המלך לעשות. וכך שייכים בו שאר המדרגות 'שפכם נשיכם' וכו' דהיינו בעת שמתעסק ומוטרד בעניני הילדים והאשה, פרנסתם וצרכיהם, 'כל איש ישראל', מכח

התולדות נלקחו מאתר 'תורתך לא שכחתי' איסוף ושימור תורת הנספים בשואה. המאמר נערך מעותק של הספר עצמו שנמצא מונח ליד בית כנסת בשוב תל ציון יחד עם כרך של חלק הסוגיות, בקיץ תשפ"ב. (כך נעשתה ה'היכרות' בין המלקט לספר ולמחברו).

² עריכת הגליון והלימוד בו לקיים מצות בוראי יתברך, ולעילוי נשמות הורי היקרים אודים מוצלים מאש, אבי מורי ר' מנחם אהרן ב"ר טוביה ז"ל, אמי חוה בת ר' יהודה ז"ל. חותני הרב מנחם ב"ר יצחק (חבה) חותנתי זהבה בת רבקה ז"ל ובנם משה יצחק ז"ל. פייגא סוסה בת ר' יעקב זאב ז"ל היא ובעלה הרב יחזקאל ב"ר אפרים שמואל (ריבל) אודים מוצלים מאש נפטרו ללא זשי"ק. הרב חיים קלמן ב"ר נתן נטע שלג זצ"ל נפטר ללא זשי"ק.

³ לא אמנע טוב מבעליו, לדברי הרדב"ז הללו התוודעתי לפני למעלה מארבעים שנה, עת למדתי בישיבת הגולן וקבלתי מדי שבוע את קונטרסי 'שיחות הרב צבי יהודה' (אשר ברבות השנים נקבעו בספרים) שהביא בפרשתנו דברי הרדב"ז, במשך שנים רבות בשבת זו אני נזכר בדברים ובמהלך הרשום כאן, והפעם משתפם ברבים.

⁴ זהר חדש כי תבוא דף נ"ט ע"ב, מהדורות מתוק מדבש זהר חדש ח"יב עמ' תער"ב)

בחינת 'כל' שכולל עצמו בהתקשרות ובאהבה לאחיו בני ישראל, נעשה בחינת 'איש ישראל'. עכ"ל הרב משה מירנר⁵ זצוק"ל.

הנסתרות לה' אלקינו – כי הוא היודע השפעות מעשינו במרחקי זמן ומקום

הַנִּסְתָּרוֹת לַה' אֱלֹהֵינוּ וְהַנִּגְלֹת לָנוּ וְלְבָנֵינוּ עַד־עוֹלָם לְעִשְׂוֹת אֶת־כְּלִידֵי־כָרִי הַתּוֹרָה הַזֹּאת (דברים כ"ט כ"ח)

בתורת יצחק לרב יצחק ולדשיין⁶ זצ"ל הי"ד ביאר ענין הנסתרות במבט עמוק ואלו דבריו הקדושים:

...פירש הרמב"ן: ודעתי בדרך הפשט כי הנסתרות הם החטאים הנסתרים מן העושים אותם, כמו שְׁנִיאוֹת מִיִּיבִין מִנְּסִתָּרוֹת נִקְנִי (תהלים י"ט י"ג) [נע"כ הרמב"ן] והנה בוידוי אנו אומרים: 'את הגלויים לנו ואת שאינם גלויים לנו, את הגלויים לנו כבר אמרנום לפניך והודינו לך עליהם, ואת שאינם גלויים לנו לפניך הם גלויים וידועים' ויש להבין, הלא האדם הוא זה שחטא, הוא בעצמו ביצע את העבירה, איך יתכן שמעשיו אינם גלויים לו?

ונראה לבאר כי אכן מה שעשה וביצע זאת הוא יודע, עליהם התוודה, אולם התוצאה של מעשיו הם אינם גלויים לו, הוא אינו מודע להשפעות השליליות של מעשיו הרעים, הוא אינו יכול להעלות על דעתו את השתלשלות הדברים הנגרמים ממעשיו הלא טובים, לאיזה עבירות הביאו מעשיו.

בספר קהלת (י"ב י"ד) נאמר כי אֶת־כְּלִי־מִקְשָׁה הָאֱלֹקִים יִבֹּא בְּמִשְׁפָּט עַל כְּלִי־נֶעֱלָם אֲבִיטוֹב וְאֲסִירָע. ופירשו חז"ל (הגיגה ה' ע"א) רבי יוחנן כי מטי להאי קרא בכי. כי את כל מעשה האלקים יבא במשפט על כל נעלם, עבד שרבו שוקל לו שגגות כדונות תקנה יש לו? מאי 'על כל נעלם'? אמר רב: זה ההורג כינה בפני חברו ונמאם בה. ושמואל אמר: זה הרק בפני חברו ונמאם.

ויש לתמוה, איך משמע ש'נעלם' זה 'ההורג כינה וכו' וכי זו דוגמא של 'דבר נעלם'? הלא דבר זה אינו נעלם אלא גלוי וכולם...ולפיכך כל הגנאי במעשה זה הוא שעושה זאת בגלוי ובפרהסיא ולא בצנעא, וכשעושה זאת בגלוי ובפני אדם אחר אין דבר גלוי יותר מזה?

לכאורה היה אפשר לומר שלפני מה שרש"י פירש (שם ד"ה על) שמהמילים 'על כל נעלם' משמע שאפילו דבר מועט מביא האלקים במשפט. לפי זה כוונת רב ושמואל לפרש מהו הדבר המועט שמרוב קטנותו הוא נעלם מעיני האדם שמשמע מהפסוק שיביא עליו האלקים במשפט? רב פירש שזה ההורג כינה בפני חברו

⁵ הרב משה מירנר זלה"ה (תר"כ-תר"צ) קדוש עליון, נכד של היסוד העבודה האדמו"ר אברהם מסלונים הראשון (חיבר גם חסד לאברהם, ביאור למכילתא בשם באר אברהם ועוד). נקרא 'משה' ע"ש הצדיק רבי משה מקוברין זיע"א. אצלו גדל ולמד עד היותו בן כ"ד. בשנים הראשונות לאחר נשואיו התגורר בכפר מידנא סמוך לבריסק, אח"כ עבר לבריסק והתחבב מאוד על ר' חיים מבריסק זצ"ל, קיבל הרבה מדרכו בלימוד. בשנת תרע"ח לאחר מלחמת העולם הראשונה עבר להתגורר בברנוביץ (מקום רבנותו של הרב אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד) שם היה מקום התכנסות גדול של חסידי סלונים. הקים את הישיבה 'תורת חסד' עם האדמו"רים האחים מוהרי"ל ומוהר"א. הישיבה שמשה כעוגן הצלה רוחנית באותם ימים קשים של מהפכות ותהפוכות בעיקר בדור הצעיר. נפטר בכ"ג במרחשון תר"ץ.

בנו יחידו רבי אברהם עם ילדיו נרצחו על קדוש ה' ולא נותר ממשפחתו זכר. (פרטי תולדותיו נוספים בספר מרביצי תורה מעולם החסידות ח"ג).

אמרותיו ותורותיו אשר יצאו מלב יוקד אש טהרת קודש, כונסו לראשונה בספר זה שיצא לאור בירושלים תשע"ח. לפני כן התבדרו שמועותיו בספריהם של אדמו"רי סלונים, ובדורנו במיוחד בכרכי הנתיבות שלום.

⁶ הרב יצחק ולדשיין (מכונה הישרשובר) ע"ש עיר הולדתו) זצ"ל הי"ד, מבכירי תלמידי ר' יוסף יואל הורוביץ זצ"ל מנובהרדוק בעמח"ח מדרגת האדם. הספר עצמו הינו מערך הבנוי על שיחות עמוקות ביותר שמסר בישיבה, ונכתבו ע"י בכירי תלמידיו. הרב עבר על הדברים והגיחם. מהכתיבות החשובות ביותר היו אלו של תלמידו הרב יצחק ולדשיין, רוב הספר נערך עפ"י כתיבותיו. לימים נשא את נכדתו (היא אחותו של רב חיים שמואלביץ זצ"ל שלימים נתמנה כראש ישיבת מיר). מיישיבת נובהרדוק גדלו גדולי עולם בניניהם הרב יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, הרב יחזקאל אברמסקי בעמח"ח חזון יחזקאל על התוספתא. ה'סטייפלר' ועוד.

דברי תורה מהרב ולדשיין שהיה בעל כושר ביאור ומסר שיחות מרוממות בישיבות בית יוסף שנוסדו ע"י ישיבת האס' בנובהרדוק, נחרטו בספר גוילי אש שהינו אסופה מגדולי נובהרדוק שנספו בשואה (יצא לאור בירושלים בתשל"ג) וכן בספר רחב ומקיף של שיחותיו ומאמריו של הרב ולדשיין תורת יצחק שיצא לראשונה בתשל"ד, ובשנית במהדורה מורחבת ומפוארת בתשע"ז שבחלקו השני נכתבו תולדותיו ותולדות בנו הרב רפאל ולדשיין זצ"ל שהוגלה לסיביר וזכה להנצל עם אמו לעלות לארץ ישראל והקים משפחה לתפארת.

רבי יצחק ולדשיין נרצח עם תלמידי ישיבה עמם נלקח באמצע שיעור שמסר באיזור וילנא בתמוז תש"א.

והוא נמאס ונגעל מזה, ושמואל פירש הרק בפני חברו והוא נמאס מזה. אך אם נפרש כך יקשה מדוע קוראו הכתוב 'נעלם' המשתמע כדבר הנעלם לגמרי מהאדם ואינו רואה כלל את הרעה שעשה, בו בזמן שאינו ממש נעלם אלא שהאדם אינו מייחס לזה חשיבות יתירה שהוא דבר של מה בכך, ומה כבר עשה, ובודאי אינו נעלם מעיניו.

אלא שיש לבאר שהמושג 'נעלם' מוסב על תוצאות המעשה, שנעלמות ממנו ההשלכות הרעות והתוצאות ההרסניות העלולות להגרם מכך. כל הנזקים וההפסדים שיכולים לצאת מאותו מעשה נעלמות מאיש זה. יש אינסונים ובני טעם טוב שעלולים בראותם את מעשה מגונה כזה של הריגת הכינה או יריקה בפניהם לחוש בחילה להקיא...יתכן גם שבשעת מעשה ימצא במקום אדם שיראה את הדבר המאוס, ירגיש בגועל ויעורר סלידה כלפי העושה, ותוצר בו שנאה עמוקה כלפי הבורק, נמצא שהכשילו בלאו 'לא תשנא את אחיך בלבבך' (ויקרא י"ט י"ז) ואם הבורק הוא ת"ח, הרי שבמעשה זה הוא עלול לגרום שלא ירצה לשלוח את בנו ללמוד בישיבה כי הוא יאמר לעצמו: 'אלה תוצאות החינוך שמקבלים בישיבה?!'...

מעשה שהוא לכאורה קטן פשוט וחסר ערך, תוצאותיו הן גרועות עד שאי אפשר לשער לחיכן יגיעו...אכן עיקר גדול הוא פיתוח כח ההבטחה למרחקי התוצאות...עכ"ל הרב יצחק ולדשיין זצ"ל הי"ד.

הבטחה לקיבוץ הנדחים בעניני שמים ולא רק בקצות הארץ

אֲמִיחִיָּה נִדְחָךְ בִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם מִשֶּׁם יִמְכָּרְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ וּמִשֶּׁם יִקָּחְךָ (ל' ד')

מבאר הרב מרדכי וינקלר⁷ זצ"ל בספר שנערך עפ"י כתביו לבושי מרדכי עה"ת וזלה"ק:

לדקדק מהו שאמר 'בקצה השמים' יותר הוה ליה למימר בקצה הארץ, כי מי יעלה השמימה?

ויש לומר דנתכוין הכתוב לרמוז שלא רק אם יהיו בני ישראל נדחים במקום רחוק ונידח בקצה הארץ יקבצם הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו, אלא גם אם בענינים רוחניים ובמילוי דשמיא יהיו רחוקים ונדחים כל כך עד לקצה האחרון והדיוטא התחתונה ביותר ח"ו, אעפ"י כן יתעוררו רחמי הקב"ה עליהם לקבצם ולקרבם אליו, כי לא ידה ממנו נדח בשום פנים ואופן, ושפיר אמר אם יהיה נדחך בקצה השמים, כי שמים מורה על רוחניות, ורוצה לומר דגם אם יהיו נדחים ברוחניות יקבצם ה' ויקחם אליו. עכ"ל הלבושי מרדכי זיע"א.

נמסר ע"י תלמיד הרב מרדכי וינקלר, הרב דוד מוסקוביץ זצ"ל אב"ד בניאדה: שזה אמר רבינו פעם אחת לפני כל נדרי. (מובא בהקדמת שו"ת לבושי מרדכי מהדורה רביעית).

'רווח' עבודת הכהנים – יראת השמים שנתווספה לרואיהם

וְהוֹתִירָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל מַעֲשֵׂה יָדְךָ בְּפִלִי בְּטָגָךְ וּבְפִרִי בְּהִמְתָּךְ וּבְפִרִי אֲדָמְתְךָ לְטַבָּח (דברים ל' ט')

בספר אור לוי לרב יהודה זאב ליבוביץ⁸ זצוק"ל כותב בפרשתנו וזלה"ק:

⁷ הספר לבושי מרדכי עה"ת ומועדים בשני כרכים יצא לראשונה מכת"י ע"י הרב יצחק פנחס פריינד (ברוקלין תשע"ט) הרב מרדכי לייב וינקלר (תר"ה-תרצ"ב) מגדולי רבני הונגריה בתקופה שלפני השואה, נחשב מעמודי ההוראה. למד אצל תלמידו של החת"ם סופר הרב יצחק אהרן לנדסברג זצ"ל, ושרשי תורתו ושיטתו של החת"ם סופר נקבעו באישיותו. תשובותיו בהלכה נכתבו בשו"ת לבושי מרדכי שיצא לאור עוד בחייו. בתשע"א יצאו מחדש כל חלקי השו"ת בד"כ. כמו"כ חידושיו למסכתות הש"ס נערכו אף הם מחדש. נפטר בי"ז בתמוז תרצ"ב. היתה לו בת יחידה שהתחתנה עם הרב יוסף צבי דושינסקי זצ"ל שלימים נעשה רבה של העדה החרדית בירושלים, אך ממנה לא נולדו ילדים, [הרב דושינסקי נישא בשנית ומזוג זה נולד בן יחיד] וזכרו בעולם זוהי תורתו. ופטירתו סמוך לשואה, לכן הבאתי מדבריו בחיבור זה.

⁸ הרב יהודה זאב ליבוביץ זצ"ל (אלול תרפ"ב- כ"ז באלול תש"ע) גבול הונגריה, למד אצל הרב יהודה סגל רוזנר (אמרי יהודה) הרב מסקעלהיד וכן אצל הרבי מסעטמר הרב יואל טייטלבוים זצ"ל. בשואה איבד את משפחתו צדיק ופרוש. אירס אשה אך לא זכה לשאתה והיא נספתה בשואה, כמו"כ הוריו ואחיותיו נספו ביום כ"ח באייר תש"ד. הוא שרד את אימי השואה עלה לארץ ישראל התגורר בתל אביב עד לשנותיו האחרונות שעבר לבני ברק. ברח מכבוד ומכסף היה נחשב כצדיק גדול ונסתר. היה בקשר עם האדמו"ר מבבלז רבי אהרן רוקח, וכן עם הרבי מצאנז הרב יקותיאל יהודה הלברשטאם זצ"ל (דברי יציב, תולדותיו נחרטו בלפיד האש). כתב ספרים רבים וביקש שאלו יהיו הזכרון לנשמתו.

יש לבאר בצירוף מה שכתבו בתוספות (בבא בתרא כ"א ע"א ד"ה 'כי מציון') על הפסוק (ישעיהו ב' ג') **כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תִזְרָה**, לפי שהיה רואה קדושה גדולה, וכהנים עוסקים בעבודה, היה מכוון לבו יותר ליראת שמים ללמוד תורה, כדאיתא בספרי (ראה ק"ו) למען תלמד ליראה (דברים י"ד כ"ג) גדול מעשר שני שמביא לידי תלמוד, לפי היה עומד בירושלים עד שיאכל מעשר שני שלו, והיה רואה שכולם עוסקים במלאכת שמים ובעבודה, היה גם מכוון ליראת שמים ועוסק בתורה...

וחשבתי לדייק בדברי התוספות לפי שהיה 'עומד' בירושלים, כי אדם צריך להיות בחינת 'הולך' אבל אז היו באים לראות וללמוד ול'עמוד' בבחינת עומד, מה שאין כן המחזיק את עצמו למושגם. וכן הרמז 'והיה רואה' היינו שהיה שם הוי"ה ב"ה ויראת שמים על הכהן, אז גם הם עסקו בזה...לפי מה שנתבאר, כי נמצא שגם לכהן יש חלק באנשים הבאים ליראת שמים, ממילא 'והותירך ה' למוכה בפרי בטנך' מה שאמרה התורה הקדושה והותירך ה' אלקיך, לשון 'יתר' היינו ריווח, כלומר שיש לכהן 'רווחים' מזה שבאים על ידו ליראת שמים.

כדאי להביא כי מרן **החת"ם סופר** זיע"א (תורת משה כי תבוא בפסוק 'והותירך ה' למוכה') פירש, שגם מי שכבר השלים את עצמו, נותנים לו מן השמים אריכות ימים ושנים, כדי שילמדו עוד ממנו בהתנהגות בתורה ויראת שמים. [נ"י כ מהחת"ם סופר זיע"א עכ"ל] הרב **יהודה זאב ליבוביץ** זצוק"ל.

הלמ"ד הגדולה מלמדת על אהבה ודבקות גדולה

...וַיִּשְׁלַחֵם אֱלֹהֵי אֶרֶץ אַחֲרַת כְּיוֹם הַזֶּה (דברים כ"ט כ"ז)

הרב **יששכר טייכטאל** זצ"ל הי"ד כותב בספר שנדפס מדרשותיו **משנה שכיר עה"ת** בפרשתנו:

הלמ"ד הרבתי. נראה לי טעם לזה עפ"י המבואר בפסיקתא רבתי בפסקא ד'יהודה וישראל' (פי' י"א) בפסוק (שמות י"ט ה') **והייתם לי סגולה מכל העמים**. אמר ר' אבין בשם ר' יהושע 'והייתם לי' למ"ד גדולה מכל האותיות, יו"ד קטנה מכל האותיות, נאה לגדול מדבק לקטן, גדול אדונינו ורב כח (תהלים קמ"ז ה') **כי אתם המעט מכל העמים** (דברים ז' ז') נאה לגדול מדבק לקטן, עכ"ל.

הרי דלמ"ד מורה על גדולת אדונינו ה' יתברך, והיא הנותנת יען שהוא גדול הוא נאה לו למדבק בנו שאנו הקטנים, **א"כ כל מה שיגדל הלמ"ד יותר מורה על דבקותו עמנו**. ועל זה בא למ"ד גדולה כאן בתיבת **וַיִּשְׁלַחֵם** וכו', **שאל נחשוב ח"ו על שהשליכנו אל ארץ אחרת פסקה דבקותו מאתנו, על זה בא במסורה הלמ"ד גדולה, שאדרבא עוד במדה גדולה יותר הוא דבוק בנו בגלות החל הזה שח"ו שלא נאבד במיריות הגלות, ועל זה מורה הלמ"ד היותר גדולה מכל הלמ"ד שבתורה**.

באופן שני – עם דברי הירושלמי (תענית פ"ב ה"ו) רשב"ל בשם רבי ינאי, שיתף הקב"ה שמו הגדול בישראל (פירש בקרבן העדה, שהיה לו לקרותו 'ישורון' או 'ישר אלקים' ע"ש ששרה עם המלאך, אבל קראו 'אל' שהוא שם הקב"ה כדי לשתף שמו בו) למלך שהיה לו מפתח של פלמנטרא (הדר קטן עפ"י קרבן העדה) אמר המלך, אם אני מניחה כמות שהיא אבידה היא, אלא הריני עושה לה שלשלת, שאם אבדה, השלשלת תהא מוכחת עליה, כך אמר הקב"ה אם מניח אני את ישראל כמות שהן, נבלעין הן בין העכו"ם [גוים] אלא הרי אני משתף שמי הגדול בהם והן חיים, עיי"ש. הרי דהקב"ה עשה לישראל שלשלת כדי שלא יהיו נאבדין בין האומות,

ספר זה שנערך מכתביו יצא לאור לראשונה באלול תשפ"א. בשם הספר רמזו שמו ושם אביו: **יהודה זאב בן יחיאל צבי** בגימטריה או"ר לו"י.

המלקט הכיר את דמותו של הרב מקונטרס שמצא בתל ציון, הרשימו אותי תמונתו המעוטרת בשטריימל על רקע ספריה גדולה ומעל תמונתו התנוסס המשפט: **צוואת רבינו הגה"ק רבי יהודה זאב ליבוביץ** זצוקלה"ה: **'לרחם, לוותר ולעזור והעיקר לא לצעוק על בר ישראל'**. הקונטרס יצא לקראת יום ההלולא שלו בכ"ז באלול תשע"ה, והיה מונח בהישג יד בביתי. בקיץ תשפ"ב בעת בקרתי בחנות ספרים ראיתי את הספר שהינו גדול ומרשים בצורתו ושמו המיוחד **אור לוי**, משך את לבי. שם המחבר היה מוכר לי עד שעלה בזכרוני כי זהו ספרו של הצדיק הנשגב שהתרשמתי מאוד מהמשפט בצוואתו כנ"ל, מעיון בספר ראיתי כי הוא עמוק ומיוחד ובלול מכל חלקי התורה, וצירפתי לאוצה"ס. עוד עולה על כך שמעיון הבנתי שהמחבר הינו אוד מוצל מאש ונפטר ללא זש"ק, ובתקופה זו אני עוסק בליקוט מתורות הקדושים והשרידים.

הדברים נכתבים ביום האזכרה שלו כ"ז באלול תשפ"ב. תנצב"ה.

ונראה דעל זה מורה הלמ"ד הגדולה בתיבת וישלכם, דהלמ"ד הוא כמו שלשלת, והיא גדולה יותר משאר למ"ד, לרמז על השלשלת שהיא גדולה ביותר כדי שתהא מוכחת יותר על ישראל שנפזרים בין הגוים, והבן זה כי מתוק מדבש. עכ"ל הרב טייכטאל זצ"ל הי"ד.

הדברים נאמרו בשבת נצבים בשנת תש"א כשנה לאחר פרוץ מלחמת העולם השנייה! בשנת תש"ג הוא מדפיס את ספרו המיוחד **אם הבנים שמחה** בנושא הנאולה וארץ ישראל. לפני כן קבע מעמדו בין רבני הונגריה וחרט זכרו בספרו **שו"ת משנה שכיר** (נדפס בתשפ"א בשלמותו ד"כ). נספה בי' בשבט תש"ה.

הגליון נערך בחסד ה' יתברך ובטובו ע"י יהודה יעקב ברקאי תל ציון כוכב יעקב 0526514000 Ybarkai6@gmail.com